

Zapeklité rostliny

Miloslav Studnička

Příběhy i záhady při pěstování
opravdu podivných druhů

Zapeklité rostliny

Příběhy i záhady při pěstování opravdu podivných druhů

Miloslav Studnička

Autor: Miloslav Studnička

Fotografie: Miloslav Studnička

© RNDr. Miloslav Studnička, CSc., 2026

© Mgr. Tomáš Zahradníček – TZ—one, 2026

ISBN: 978-80-7539-304-3 [PDF verze]

www.vydavatelstvi-eknih.cz

Foto na obálce: Foto na obálce: zmijovec titánský (*Amorphophallus titanum*)

Předmluva

Zkoumání detailů života rostlin a jejich různých se životních strategií je možné v terénu čili ve volné přírodě, ale také v kultuře čili při jejich pěstování. U zvláště krásných nebo vrcholně zajímavých rostlin bývá pěstování obtížné a někdy chybějí zkušenosti. Pak je třeba vyzorovat důležité činitele mezi údaji i pozorováními z biotopů. V přebohaté tropické přírodě to je zvláště komplikované. První zapeklitá svízel postihne botanika školeného hlavně pro naši přírodu často již při určování druhů nalézáných v exotické vegetaci, ať je severská, vysokohorská, anebo tropická.

Mnohé z rostlin zařazených v této knize jsou tak náročné, že je lze pěstovat pouze v technicky dobře vybavených sklenících botanických zahrad. Je ale také uvedena řada takových, které se hodí pro entuziasty nemající žádné luxusní skleníky. Ve vyprávěních příběhů ze setkání s mnoha ekologicky zvláštními druhy jsou zmínky nápomocné při pěstování; a nejednou jde o objevné „maličkosti“, jež odvrátí nezdár. Vybral jsem totiž druhy, jejichž pěstování není jednoduché, ba bývá provázené ztrátami (proto jsou zapeklité). Jednou jde o květiny občas, ale nikoli běžně dostupné v květinářstvích či na prodejních výstavách a burzách, jindy o vzácnosti prakticky nedostupné, a proto zřídka vídané i v botanických zahradách.

Výběr je subjektivní, sestavený z rostlin, jež jsem si oblíbil jednak jako terénní botanik, jednak jako dlouholetý ředitel botanické zahrady. Ovšem ředitel nejšťastnější v zahradnickém úboru a s rukama zabořenýma v substrátu pro nějaké choulostivé rostliny dle vlastního receptu. Čtenářům se vztahem k botanickým zahradám tak vznikla jakási příručka, z kapitol jdoucích za sebou tak, jak jsem si na rostliny vzpomínal a psal o nich (viz rejstřík vědeckých jmen). Dalším čtenářům, se všeobecným zájmem o přírodu, necht' sdělí prostý fakt: Botanika umí být krásná, záhadná a obdivuhodná; obzvláště když se tato věda propojila s praktickou dovedností zahradnickou. Terénní bádání a dlouhodobá pozorování při pěstování druhů se půvabným způsobem doplňují, a potom lze předvést následující komentovanou podívanou.

Šoluchy, rostliny obzvláště pitvorné

Zde chci vzpomenout na šoluchu větvenou (*Dorstenia ramosa*), prapodivnou rostlinu nalezenou během mé druhé expedice do Brazílie. Ačkoli proběhla r. 2005, tato popínavá ylina, která je známa jenom z pralesů ve státě Rio de Janeiro, mi utkvěla v paměti dodnes. Nalezl jsem ji na několika místech na okraji lesa u říčky zvané Rio Campo Bello, v pohoří Mantiqueira. Tento tropický deštný les nazývají *mata atlântica* čili atlantský les, neboť bohaté srážky tam přináší vzdušné proudění od blízkého Atlantiku. V červnu, červenci a srpnu nastává srážkové minimum, a i když skutečné sucho nepanuje ani tehdy, šolucha větvená má pro jistotu v zemi řepovitou hlízu.

Všechny druhy šoluch mají zvláštní květenství z droboučkových samčích a samičích kvítků, přirostlých na společném lůžku. Ze samičích kvítků vznikají droboučké plody – nažky, které jsou po dozrání rozstřelovány z lůžka. Šolucha větvená má lůžka květenství vidlicovitě rozdvojená v čárkovitá ramena. Pro její zajímavou životní formu a tato bizarní květenství jsem po ní zatoužil. Vývoz rostlin z Brazílie ovšem není dovolen. Místo nálezu se navíc nachází v hranicích Národního parku Itatiaia. Když jsem tuto rostlinu s těžkým srdcem opouštěl, nemohl jsem si být ani jist, že mi na památku z toho dobrodružství zůstanou alespoň fotografie. Tehdy ještě nebyly k dispozici kvalitní a odolné fotoaparáty a fotografovalo se na film. Technika za extrémního vlhka a složitých světelných podmínek leckdy zklamala, anebo na filmu přílišným vedrem při vysoké vzdušné vlhkosti změkla emulze. Navinutý film jsme následkem toho přivezli poškrábaný, anebo dokonce slepený. Vzácností je tedy nejen rostlina, na niž tolik vzpomínám, ale i ta její fotografie pořízená v době květu.

Jestlipak lze nějaké bizarní šoluchy vůbec pěstovat, zeptá se možná leckterý entuziasta sbírající botanické zvláštnosti. Mohu zde připomenout a doporučit dva sukulentní druhy, s nimiž mám zkušenosti z praxe. Pěstování šoluch přitom je malým dobrodružstvím s rizikem neúspěchu.

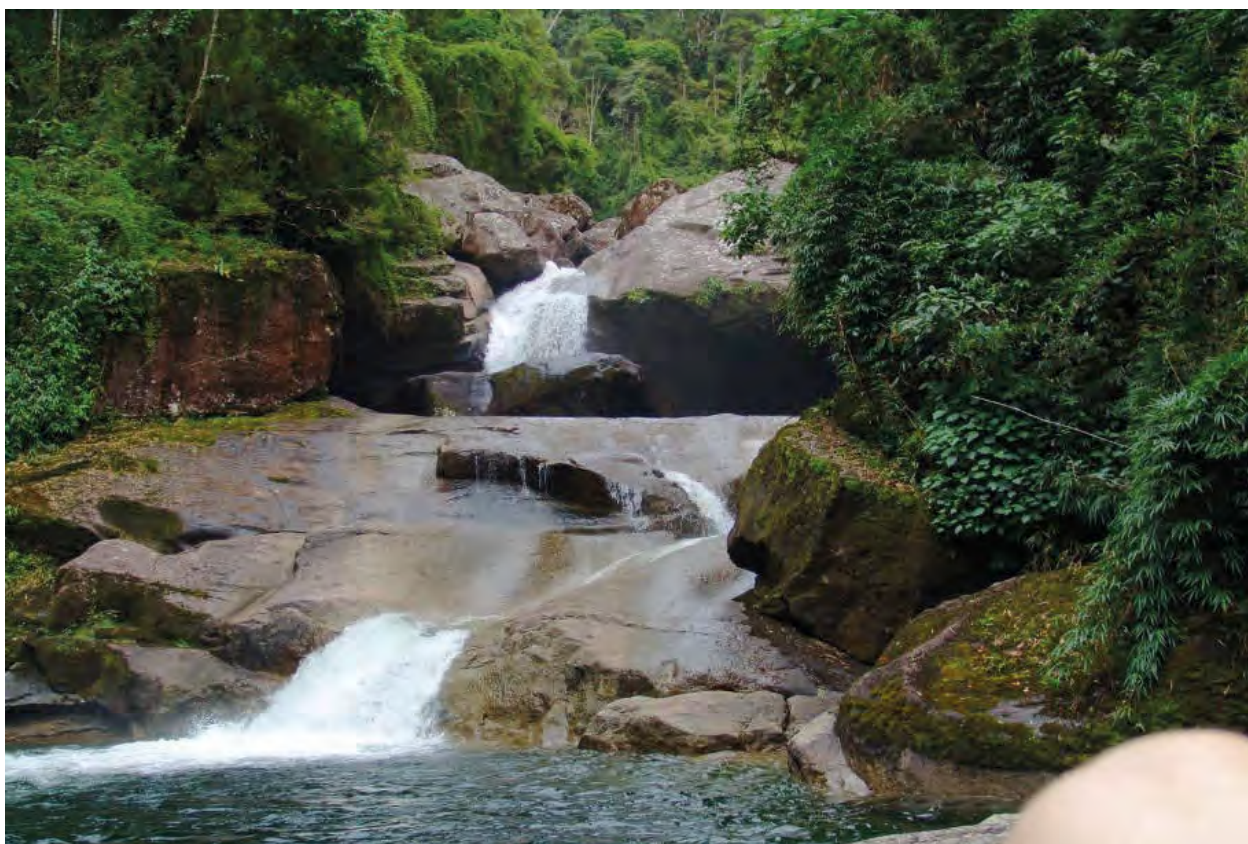
Šolucha smrdutá (*Dorstenia foetida*) je známější. Roste v subtropické suchomilné křovité vegetaci, na svazích s vápencovými skalami, ve východní Africe a na jihu Arabského poloostrova. Má dužnatý, velmi různotvárný stonek. Při dostatku vlhkosti nese na vrcholu celkem obyčejné měkké listy, ale vlivem sucha opadává. Šolucha smrdutá využívá v členitém terénu puklin ve skalách, anebo roste ve stínu převisů. Ačkoli je sukulentem, plné výsluní jí nevyhovuje. V létě potřebuje dosti častou závlivu, ale té se jí musí dostávat ráno nebo pozdě večer. V zimě, kdy se pěstuje při teplotách kolem 15 °C, potřebuje jen občasnou skromnou

zálivku. Je to jedna z těch rostlin, pro které se těžko hledá příznivé místo. Je-li podle různých příznaků a životních projevů rostliny správně zvoleno, pak platí občas publikovaný názor, že jde o druh, jehož kultura je snadná.

Mnohem choulostivější a ve sbírkách vzácnější je *Dorstenia barminiana*, pocházející z vysokých horských poloh rovníkové Afriky, až 2200 m n. n., od Kamerunu po Somálsko. Roste zastíněna v travnaté vegetaci na mělkých půdách. Její drobné stonky se přeměnily v hlízu velikosti jen do 4 cm, jež bývá z části, anebo úplně ponořená v půdě. Součástí jejího životního způsobu je přechod do bezlistého odpočinkového stavu, když začne kolísat teplotní nebo vodní režim. V kultuře se obvykle probouzí počátkem léta ale někdy i později. Tehdy raší nejprve květenství a vzápětí také listy. Mírnou vlhkost potřebuje i během dormance a teplotní podmínky může sdílet s *D. foetida*.

Květenství a listy *Dorstenia ramosa* na biotopu v jihovýchodní Brazílii

Popínavý druh *Dorstenia ramosa* roste při Rio Campo Bello v horách Serra da Mantiqueira

Šolucha smrdutá jako by ani nebyla z tohoto světa

Pěstování šoluchy *Dorstenia barminiana* je možno považovat za dobrodružství s nejistým výsledkem

Voskovky, móda z počátku tisíciletí

Již r. 1898 napsal V. Gottwald ve své knize "Květiny v pokoji, spolehlivý rádce domácího zahradnictví" vydané v Praze, že *Hoya carnosa* je všeobecně známá pod jménem "voskovka". Ačkoli r. 1846 bylo již vytvořeno a publikováno klasikem J. S. Preslem jméno "perlucha", neujalo se. České jméno je potřeba, protože zájem o pěstování voskovek se u nás rozvinul. Stalo se tak pravděpodobně díky vymoženostem jako je směnitelnost koruny a otevření hranic pro posílání rostlin. Vedle dříve zavedených druhů *Hoya carnosa* a *H. bella* se staly dostupnými i některé další z asi 500 druhů rodu.

Z poměrně početné sbírky v botanické zahradě, kde jsem projektoval a realizoval expozice, mohu uvést epizodu s voskovkou císařskou (*Hoya imperialis*). Tento druh, původem z džunglí Thajska a Malajsie, jsme sehnali, aby se stal součástí aranžmá různých šplhavých a přisedavých rostlin na betonové atrapě nazvané "torzo tropického velikána". V krabici přišel asi půl metru dlouhý řízek s prvními kořeny a velkými, na voskovku neobvykle kožovitými (nikoli sukulentními) listy. Podle vzhledu i podle popisu v literatuře bylo jasné, že na rozměrný, asi 6 m vysokou napodobeninu báze stromu s typickými deskovitými opěrnými pilíři to bude ideální rostlina. Po aklimatizaci a prokořenění zeminy v květníku jsem ji přisadil k betonovému tělesu atrapy v expozici. A začaly se dít udivující věci! Během jediného léta se lodyha vyplazila až na vrchol, pod střechu skleníku. Nemajíc žádné úponky ani ovíjivou lodyhu, uchytila se na holém stále vlhkém betonu rozsáhlou sítí vzdušných kořenů. Začala utlačovat ostatní rostliny. A květy nikde! Dalšího léta již nemohla šplhat do větší výšky a začala přepadat visícími výhony na opačné straně atrapy. Právě na jednom silném visícím výhonu se utvořilo první, na počet pupat nijak bohaté květenství. Po otevření měly květní koruny průměr skoro 9 cm. Je to druh s největšími květy z celého rodu. Diváci však z toho nic neměli, protože pro velkou vzdálenost a výšku je nemohli dobře pozorovat. Zde jsou vidět dobře, díky fotografii pořízené teleobjektivem.

Velké rozměry a vysoké teplotní nároky voskovky císařské jsou pro většinu pěstitelů na překážku a tento druh se hodí vlastně jen pro skleníky botanických zahrad. Jiná velkokvětá mučenka, a sice voskovka Macgillivrayova (*Hoya macgillivrayi*) je menší a může být pěstována i u okna v bytě. V kritickém zimním období jí stačí teploty kolem 20 °C a měla být jen slabě zalévána. Je to popínavá voskovka z tropického deštného lesa v severovýchodním cípu Austrálie. Jeden ze zobrazených květů jsem měřil a měl průměr 72 mm.

Specialitou ideální pro sběratele botanických kuriozit je voskovka uťatá (*Hoya retusa*). Je to epifyt čili rostlina přisedavá, plazící se po větvích v pravé indické džungli. Když na severní polokouli panuje zima, tam je stále vedro, ale nastává nedostatek srážek a některé stromy shazují listy. Výhodou této gracilní voskovky za tohoto sucha jsou její čárkovité masité listy se silným voskovitým potahem – kutikulou. Průduchy na listech se uzavírají a nastává vegetační útlum. Tato voskovka je morfologicky i fyziologicky přizpůsobena tropickému monzunovému podnebí, s bohatými, ale během roku nevyrovnanými srážkami. Autor popisu tohoto druhu zmiňuje, že na lokalitě v jihoindické provincii Kanara (spadající dnes do státu Karnataka) kvete v době záplav.

Jak to bývá, s druhy nejzajímavějšími a vysoce specializovanými na zvláštní životní podmínky jsou nejhorší zkušenosti. Nechci-li prodlužovat tuto kapitolu, uvedu již jen jeden příklad: voskovku střešovitou (*Hoya imbricata*). Je to také rostlina přisedavá, plazící se po větvích. Pochází z tropických deštných lesů Filipín a indonéského ostrova Celebesu a bývá na stromech u vodních toků. Místem jejího výskytu jsou také lesy v zóně mořského dmutí – mangrovy. Z toho je jasné, že potřebuje extrémně vysokou vzdušnou vlhkost stále nad 80 % a tropické teploty, kde krátkodobý pokles na 16 °C lze považovat za kritickou mez snášenlivosti. Potřebuje mnoho světla, ale to musí být rozptýlené. Nároky na světelnou intenzitu lze při pěstování pod sklem stěží splnit, a proto její listy zpravidla zdaleka nedosahují průměru 12-25 cm jako v přírodě. U této voskovky jeden z původního páru vstřícných listů zakrňuje, takže v každé uzlině má jen jediný vypouklý a k podkladu přitisklý list. V prostoru pod takovouto střechou jsou kořeny a v přírodě tam zpravidla je i kolonie mravenců, ukrývající se tam před deštěm. Detrit produkovaný mravenci prospívá voskovce. Kromě toho mravenci také rostlinu chrání před požírem všudypřítomných housenek.

K této betonové atrapě nazvané "torzo tropického velikána" byla na zadní straně zasazena voskovka císařská. Zde její výhon již přepadá přes vrchol

Voskovka císařská se uchytila se na holém stále vlhkém betonu rozsáhlou sítí vzdušných kořenů

Květy voskovky císařské měřily skoro 9 cm

Květy voskovky McGillivrayovy měly velikost 72 mm

Voskovka uťatá kvete v přírodě v době monzunových dešťů

Voskovka uřatá pěstovaná
v květníku, kde se pne po mřížce

Voskovka střeovitá, žijící v symbióze s mravenci, usidlujícími se pod listy

Na sprekelii nejkrásnější se v Mexiku nedoptáte

Okrasná cibulovina sprekelie nejkrásnější (*Sprekelia formosissima*) má svůj areál výskytu ve velké části Mexika a je tam endemická. Roste na kamenitých stráních v horách a na středomexické náhorní planině, třeba v oblasti kolem Mexico City, a také na okrajích lesů z tropických stálezelených dubů a borovic, až v jihomexickém státě Chiapas. Lituji, že jsem ji v přírodě nepotkal a neuměl jsem se na ni ani doptat. Možná by ji tam někdo znal pod španělským jménem "lirio azteca" (aztécká lilie). U samotných Aztéků, lépe řečeno jejich dnešních potomků Nahuů, stále mluvících v původním jazyce nahuatl, ji znají jako "amacayo" (ohňostroj). Plamenné květy této rostliny, jež jsou velké až 15 cm, to prostě vystihuje!

Je to jedna z těch rostlin, které jsou pro jednoho pěstitele snadné, jiného zase zlobí. Jednomu ukáže svoje výjimečně krásně utvářené květy i dvakrát během vegetační sezony, jinému vykvete jednou, a pak v následujících letech si udělá přestávku a raší jenom listy. Mnozí po ní touží, a tak i zde mohu přispět vlastními zkušenostmi s pěstováním.

Cibule sprekelii lze tu a tam sehnat, nabízejí se i semena. Semenačky se ale vyvíjejí příliš dlouho, dospívají až po 7 letech. Pro jednu cibuli je potřeba květník o průměru 15 cm, nebo i trochu větší. Sází se do půdní směsi písčito-hlinité, dobře propustné pro vodu. Má být neutrální až slabě alkalická, neboť v přírodě roste leckdy ve vápencových pohořích. Při sázení má být krček cibule těsně nad úrovní půdy. Sprekelie nemá ráda přesazování a nerušená může ve svém květníku zůstat i 4 roky. Časem tvoří dceřiné cibule a vzniká trs, který se nemá předčasně dělit. Těmito vlastnostmi se podobá příbuzným narcisům. Kdo má zkušenosti s často pěstovanými a též příbuznými hvězdníky (*Hippeastrum*), sprekelii necht' zalévá podobně. Na jaře se počká, až se cibule sama probudí a začne rašit, a teprve potom potřebuje vlhko. Na podzim zase rostlina naznačí žloutnutím listů, že spěje k dormanci. Nadále potřebuje dobu úplného sucha a poněkud sníženou teplotu prostředí. V bezlistém stavu nepotřebuje světlo, a tak může být uložena i v bezmrazém sklepě, anebo v chladném skleníku pod stoly. Po vyrašení a během celé vegetační sezony potřebuje výsluní, vydatnou zálivku a mírné přihnojování. Když se opravdu oteplí, může být přenesena i ven, ale pamatujme na to, že její domovinou jsou subtropy až tropy, jakkoli roste i dosti vysoko v horách.

Sprekelie nejkrásnější, potomky Aztéků zvaná „amacayo“ čili „ohňostroj“

Uspokojivý pohled na skupinu sprekeleí vystavovaných svého času v botanické zahradě, kde jsem působil

Krajina v jižním Mexiku, ve státě Chiapasu, kam sahá areál sprekelie nejkrásnější

Kouzlo mučenek

Botanik vyškolený výbornými profesory získá poměrně široký přehled o rostlinách, přistupuje k nim jako profesionál a jen tak některá jej neokouzlí. Mně se to ale stalo s mučenkou dvourohou (*Passiflora bicornis*), ačkoli má jen drobné bledé kvítky. Přečtěte si, jak je to možné!

Když člověk skoro již vysílen vystoupá do poloviny úbočí činné sopky, a tam si na odstavném parkovišti na konci silnice přečte, že v případě erupce má zalézt pod některé auto, je rozechvěný a vzrušený. Navíc parkoviště bylo úplně prázdné, protože se právě nahoru žádná auta z bezpečnostních důvodů nepouštěla. Vulkán byl totiž nějak neklidnější než jindy. Tak to bylo na sopce Masaya v Nikaragui. Účastníci malé výpravy po dosažení okraje hlavního kráteru "Santiago", přidušení kysličníkem siričitým, postupovali k vedlejšímu, momentálně odpočívajícímu kráteru "Nindirí". Chudá vegetace tam právě byla sežehnuta po výbuchu "Santiago" a velké mrtvé zubaté růžice druhu *Bromelia pinguin* a holé křoví působily depresivně. Na svazích panoval věčný vítr, způsobovaný výstupem horkého vzduchu a plynů z hlavního kráteru. Sporý porost z trnité citlivky *Mimosa dealbata* se zmítal, a to ztížilo fotografování drobnokvěté mučenky, jež se po této prutnaté dřevině popínala. Fotografie byly nekvalitní, i když vzácné. Vítr mi serval ošklivý plátěný klobouček, a ten je třeba mít jako ochranu proti intenzivnímu UV-záření. Kšiltovka je nepraktická, překáží při fotografování a nedá se v případě potřeby zmuchlat do kapsy. Pádil jsem za kloboučkem po sypkém černém lávovém popelu, a tehdy jsem našel plodný exemplář téže mučenky. Sebral jsem matně tmavomodrou bobulku v naději, že v botanické zahradě tento mně neznámý druh vypěstují a určím. To se podařilo, a tak jsem zjistil, že šlo o druh endemický ve Střední Americe, s malým výběžkem areálu do Venezuely. Díky kvalitnímu snímku vypěstované rostliny jsou dobře vidět i zvláštní listy této mučenky. Spatříte tam žluté tečky. Jími mučenka napodobuje vajíčka motýlů. Těmto škůdcům, jejichž housenky ožírají mučenky, se již zdánlivě obsazené listy zdají nevhodnými pro kladení vajíček. Tato mučenka tak klame své ničitele.

Dnes přiznávám, že právě mučenka z vulkánů Masaya mne okouzila natolik, že pod mým vlivem se pak začaly v botanické zahradě hromadit i další druhy mučenek. Pohled na některé z nich ukáže, jak jsou čarokrásné, šaramantní. Jihoamerická mučenka ametystová (*Passiflora amethystina*) je například vhodná pro pěstování v bytě, protože je to malá liána. Vzhledem k výskytu v nižších i velmi vysokých nadmořských výškách je přizpůsobivá vůči tepelným podmínkám. Přezimovat by měla v teplotách nad 13 °C. Roste v plášti (okrajové

stěně) tropických deštných lesů, a tedy potřebuje hodně slunečního světla, nejlépe rozptýleného.

Mučenka knížecí (*Passiflora princeps*) je známější pod neplatným synonymem *P. racemosa*. Patří mezi endemity vzácných atlantských lesů na jihovýchodě Brazílie a když jsem ji tam hledal, překvapila mne na místě jen nepatrně vzdáleném od lesa, v křovinách u autobusového nádraží v Teresópolis, horském městě v Serra dos Órgãos. Zkoušel jsem ji pěstovat u okna v bytě, kde sice vytvářela poupata, ale ta před otevřením opadávala. Daří se jí ve sklenících. V botanických zahradách šplhá až 10 m vysoko a tvoří každoročně mnoho květenství.

Mučenka kudrnatá (*Passiflora cincinnata*) se zdá být podobná mučence ametystové, ale má mnohem větší květy a je celkově robustní. Má pětidílné listy, kdežto mučenka ametystová je má trojlaločné. Je též jihoamerická a pěstuje se podobně jako mučenka ametystová. Podobně jako předešlý druh ale potřebuje velmi mnoho světla, jinak nekvete. V přírodě roste na suchých místech, ve světlých porostech křovin s účastí kaktusů. Zalévá se tedy jinak než druhy z okrajů tropických deštných lesů. Je vhodná pro majitele vytápěných skleníků. Některé zahraniční firmy nabízejí dosti draze její semena. V botanických zahradách vidět nebývá, ačkoli je hodna obdivu.

Vulkán Masaya v Nikaragui, resp. Jeho kráter Santiago, po cestě za mučenkou dvourohou

Vegetace sežehnutá výbuchem vulkánu, blízko naleziště mučenky dvourohé

Mučenka dvourohá popínající se po keři citlivky *Mimosa dealbata* na úbočí Nindirí, bočního sopouchu Masaye

Mučenka dvourohá, vypěstovaná ze semene pocházejícího z uvedené lokality.
Velikost květu 4 cm

Mučenka ametystová z tropů Jižní Ameriky, se silně vonícími květy velkými 5 cm

Mučenka knížecí z jihovýchodní Brazílie, s květy velkými 10 cm, uspořádanými v hrozně

Mučenka kudrnatá, z jihovýchodní Brazílie, Parauaye, Bolívie a Argentiny, s květy velkými 10-13 cm

Tenerifská záhada štírovníků

Předesílám, že záhada se týká štírovníku Berthelotova (*Lotus berthelotii*), jenž je na Terife endemický. Sabin Berthelot, na jehož počest je druh pojmenován, byl francouzský přírodovědec. V 19. století část svého života pobýval na Kanárských ostrovech a spolu s P. B. Webbem napsal "L'Histoire Naturelle des Îles Canaries" (1835–50).

Z českých luk je dobře známý žlutě kvetoucí bylinný štírovník růžkatý (*Lotus corniculatus*), ale ten tenerifský dole dřevnatí; je to polokeř s dlouhými polehlými větvemi, na postranních větévkách nesoucími až 4 cm velké efektní květy zvláštního zobákovitého tvaru. Již v 19. století byl často pěstován v zavěšených květnících, aby jeho výhony, dosahující až metrové délky, visely a bohatě kvetly.

Jeho populace na Tenerife byla postižena sbíráním a r. 1884 se o něm již psalo jako o mimořádně vzácné rostlině. Vyskytoval se v horském vegetačním stupni řídkého lesa ze subtropické borovice kanárské, ve výškách 1200–2000 m n. m. Zde bylo v minulosti silně káceno, což nepochybně zničilo mnohé biotopy. V současné době se tři jeho poslední dílčí populace, většinou z vysazených jedinců namnožených vegetativně čili nepohlavní cestou, nacházejí na severu Tenerife, na východním okraji Valle de La Orotava. Je tam turistům zakázané chráněné území, ale přesto jsem štírovník Berthelotův na Tenerife vyfotografoval. Etnografický park s pyramidami v Güímaru je totiž vybaven i mnohými řádně pojmenovanými ukázkami endemických rostlin z Tenerife. Jde zřejmě o geneticky původního jedince, u něhož je vidět nejčastější barva květů, žlutá, nabíhající do hnědočervena. Je ovšem záhadou, proč se v latinském popisu, jenž se váže k pojmenování druhu, uvádí: "*floribus roseis*" čili "s růžovými květy". Vágní popis ovšem není v botanice nic ojedinělého, a tak – vzhledem k nadpisu – pokročím k další záhadě.

V přírodě tento štírovník netvoří semena a pěstované rostliny jsou samojalové. Vědci mají hypotézu, že na Tenerife kdysi žil nějaký druh strdimila, což jsou drobní afričtí ptáčci živící se nektarem z květů. Jestliže by takový vhodný opylovač vyhynul, náhražka v příležitostném konzumentu nektaru budníčkovi kanárském (*Phylloscopus canariensis*) není v případě štírovníku z přírody známa jako skutečně funkční. Vědci usuzují, že proměna nejčastěji žluté barvy štírovníků v červenavou až červenou je, jak to bývá obecně, způsobena přechodem na opylování ptáky. Více se k tomu neví a s opatrností se štírovník Berthelotův považuje za rostlinu „domněle opylovanou ptáky“. Je tu však další záhada.

Roku 1973 byl popsán nový a velmi podobný druh štírovník poskvrněný (*Lotus maculatus*), též endemický na Tenerife, ale zřejmě s úplně jinými ekologickými požadavky. Roste totiž nízko nad mořem, na pobřeží El Sauzal, uvnitř chráněné přírodní oblasti Costa de Acentejo, v dosahu slaneého mořského spreje. Žel, v žádném popisu, ani pozdějším, jsem nenalezl spolehlivý znak pro odlišení od štírovníku Berthelotova. Zdá se, že je trochu robustnější, s listy trochu širšími a na konci tupějšími a s výraznou hnědou skvrnou na žluté pavěze (široký plátek ve květech rostlin Bobovitých). Skvrnu, ač menší, ale má i štírovník Berthelotův. Oba druhy byly uměle zkříženy, a tím vznikl zmatek v tom, co pěstujeme, získáme-li štírovník koupí.

Záhadu spatřuji v tom, že při téměř úplném vymření obou uvedených tenerifských štírovníků nelze již zjistit nic o jejich někdejší přirozené variabilitě. Lze však pozorovat, že v kultuře se morfologicky velmi proměňují podle podmínek prostředí. Byl bych nakloněn domněnce, že štírovník poskvrněný není jiný druh než štírovník Berthelotův, ale je jen jeho ekotypem čili varietou odolávající zasolení půdy, avšak spadající do hypotetické dřívější široké přirozené variability druhu. Pěstitelé se domnívají, že nejprodávanější žlutější kultivar lze nazývat *Lotus maculatus* 'Gold Flash', kdežto červený kultivar *Lotus berthelotii* 'Red Flash'.

Kultivary čili šlechtěné odrůdy se pěstují stejným způsobem. Jsou to rostliny pro studené skleníky. V zimě je ideální teplota 4-8 °C, a půda má přitom být jen slabě vlhká a světlo co nejsilnější. V létě mohou štírovníky být i u nás umístěny venku, na slunném místě. Nastanou-li však tropické dny, přestávají kvést. Nejhezčí bývají až koncem léta a na podzim. Zdůrazňuje se, že nemají rády přeschnutí půdy v květníku. V přírodě však prší málo a pro štírovníky má velký význam voda z pravidelných ranních mlh. Zachycuje se na jejich členitém filigránském olistění. Je přijímána díky hustým mikroskopicky malým chlupům, pro něž se listy jeví jako šedé. Mlžení v umělých podmínkách ovšem nesmí být prováděno, když jsou rostliny osluněny.

Štírovník Berthelotův fotografovaný na Tenerife

Horský stupeň lesa z borovice kanárské , kde na Tenerife býval rozšířen štírovník Berthelotův

Štírovník Berthelotův bývá hojně pěstován v zavěšených květnících. V přírodě však skoro vymřel

Rostlina , jež odpovídá popisu štírovníku poskvrněného (*Lotus maculatus*)

Běžně pěstované štírovníky, známé pod jmény *Lotus maculatus* 'Gold Flash' a *Lotus berthelotii* 'Red lash'